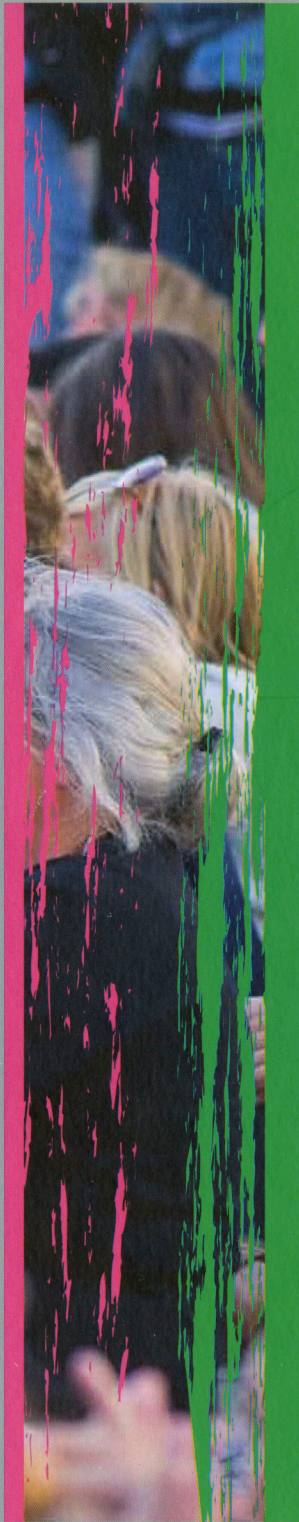

**F
L
K**

**O
G**

**K
U
2008
T
U
R**

Folk og Kultur

*Årbog for Dansk
Etnologi og Folkemindevidenskab
2008*

FORENINGEN DANMARKS FOLKEMINDERS 100-ÅRS JUBILÆUM
SÆRUDGAVE

*Udgivet af Foreningen Danmarks Folkeminder
København 2008*

Folk og Kultur udgives af Foreningen Danmarks Folkeminder, c/o Dansk Folkemindesamling, Christians Brygge 3, 1219 København K.

Redaktion: Helle Nysted Andersen, Karsten Biering, Kristine Holm-Jensen (redaktionssekretær), Karin Lützen, Lene Otto og Lykke L. Pedersen.

Abonnement og løssalg. Museumstjenesten, Sjørupvej 1, Lysgaard, 8800 Viborg. Tlf. 8666 7666. mtj@museumstjenesten.com

De i artiklerne fremsatte synspunkter står i alle tilfælde for forfatterens egen regning.

Trykt hos Narayana Press, Gylling.

Der er fra redaktionens side gjort alt for at indhente tilladelse til at benytte teksterne i denne bog. Skulle det ikke være lykkedes os at kontakte de rigtige rettighedshavere, og ophavsretten således er blevet krænket, er det sket utilsigtet. Eventuelle krav, der måtte fremsættes i den forbindelse, vil naturligvis blive honoreret, som havde vi indhentet tilladelsen i forvejen.

Forsidefoto: Copenhagen Jazzfestival samler hvert år mere end 200.000 personer fra ind- og udland til 10 dages fest og musik. Festivalen kan i 2009 fejre sit 30 års jubilæum. Foto: Peter Friis-Nielsen.

Omslag er tilrettelagt af Kamma Luise Rodian.

ISSN 0105-1024

Jubilæumsbogen har modtaget støtte fra Lillian og Dan Finks Fond og Landsdommer V. Gieses Legat.

Foreningen Danmarks Folkeminders styrelse

Museumsinspektør Inge Adriansen, Museum Sønderjylland-Sønderborg Slot

Museumsdirektør Mette Lund Andersen, Lemvig Museum

Lektor Karsten Biering, Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab (KU), formand

Arkivarvikar Anders Chr. N. Christensen, Dansk Folkemindesamling

Mag.art. Bjarne Kildegaard Hansen

Museumsinspektør Kristine Holm-Jensen, Textilforum, Herning Museum

Webredaktør Charlotte S. H. Jensen, Nationalmuseet

Overarkivar Else Marie Kofod, Dansk Folkemindesamling (kasserer)

Mag.art. Eske K. Mathiesen

Mag.scient. George Nellemann

Mag.art. Svend Nielsen

Museumsinspektør Lykke L. Pedersen, Nationalmuseet

Mag.art. Alan Hjorth Rasmussen

Arkivchef Bent Vedsted Rønne, Haderslev Byhistoriske Arkiv

Arkivar Anette Tonn-Petersen, Lejre Arkiverne, Bramsnæs Arkiv

Oversættelser til engelsk: James Manley.

Illustrationer, hvor intet andet er nævnt, ved fotograf Peter Friis-Nielsen. Fotografierne er taget fra marts 2006 til juni 2008 og tematiserer fællesskaber i dagens Danmark.

Indhold

Forord	5
Karsten Biering: Foreningen Danmarks Folkeminder 1908-2008	9
Forord og indholdsfortegnelse til Folk og Kultur 1972.....	83
Bjarne Stoklund: Omkring den første årgang af Folk og Kultur	87
Axel Olrik: Nogle grundsætninger for sagnforskning	99
Anne Leonora Blaakilde: Dagliglivets poesi – om fortolkninger og kulturel betydning	116
Peter Riismøller: Kan mennesker bygges om?	129
Lene Otto: Kroppens kulturhistorie	136
Axel Steensberg: Bonderomantik	147
Karin Lützen: De gode gamle dage ude på landet	154
Axel Steensberg: Om begrebet kultur	165
Thomas Højrup: Om begreberne folk og kultur	178
Thorkild Knudsen: Arbejdsviser og danseviser	197
Lene Halskov Hansen: Ballader og et folkemusikarkiv	205
Carsten Hess: Sofapuder og klassekamp	215
Kristine Holm-Jensen: Tekstiler – tavs viden mellem hverdagliv og politik	236
Margaretha Balle-Petersen: Guds folk i Danmark	248

Kirsten Marie Bovbjerg: I vækkelse	276
Bengt Holbek: Danske folkeminder og dansk nationalitet ..	287
Inge Adriansen: Folkekultur i nationens tjeneste	299
Johannes Møllgaard: Kulturhistoriens dannelsesrejse	310
Helle Nysted Andersen, Carina Ren og Ulla Schärfe: Kulturarv i oplevelsesøkonomien	320
George Nellesmann: Polske vandrearbejdere i Danmark 1893-1929	334
Tina Kallehave: Fra indvandrer- og integrationsforskning til migrationsforskning	339
Lørn Piø: Ægte folkelighed	351
Eske K. Mathiesen: De gode kulturhistorier	358
Synnøve Stevns: Fortegnelse over Foreningen Danmarks Folkeminders publikationer 1908-2008	363
Karsten Biering: Styrelsens beretning for 2007	370
Forfatterliste	372
Forfattervejledning	374

Forord

Foreningen Danmarks Folkeminder 100 år i 2008

Læsefrugter og øjenåbnere – lystlæsning fra glemmebogen

Redaktionen af Folk og Kultur har i dette jubilæumsår for Foreningen Danmarks Folkeminder valgt at udgive en lidt anderledes version af årbogen for at markere de 100 år, der er gået. Vi har bedt en række fagkolleger om at forholde sig til en ældre kulturhistorisk artikel og belyse følgende: Hvad har artiklen betydet for dem? Hvordan kan den læses i dag? Hvilke spændende perspektiver kan hentes i den ældre folkloristiske og etnologiske litteratur fra de seneste 100 år?

Ideen med at udgive en antologi har været planlagt længe, men har ændret karakter undervejs. Først var det tanken at udgive en antologi af klassiske folkloristiske og etnologiske artikler, publiceret i foreningens levetid fra 1908 og frem. Et mangeårigt medlem af redaktionen af Folk og Kultur, Eske K. Mathiesen, lagde et stort arbejde i at gennemlæse og udvælge artikler ud fra følgende kriterier: Der skulle være tale om »Kulturhistorisk skrivekunst, en stil, der får stoffet til at leve, fordi man mærker en levende skribent bag«. Skribenterne skulle hentes ikke alene blandt fagets koryfæer, men også blandt mindre kendte folk og ikke-akademikere. Titlen skulle være noget i retning af »hverdagskultur«, og artiklerne skulle behandle forskellige emner og sanseligheder, men ikke teoretiske og videnskabshistoriske vinkler. Bogen skulle henvende sig både til den interesserede lægmand og være en nyttig antologi for fagfolk.

Efterhånden som arbejdet skred frem, ændrede konceptet sig, idet redaktionen ikke alene ville genoptrykke ældre artikler, men også gerne knytte nyere forskning til. Tanken om at lade en ældre artikel ledsages af en nyskrevet artikel tog form. Det viste sig at være umuligt at genoptrykke et repræsentativt udsnit fra alle 100 år, men i stedet blev det de adspurgte forfattere, der valgte deres ældre »følgesvend« – for de flestes vedkommende ud fra den liste, Eske K. Mathiesen var kommet frem til.

Forfatterne til de nyskrevne artikler tilhører alle de faglige miljøer, der har stået bag udgivelsen af årbogen Folk og Kultur de seneste 36 år. De repræsenterer således en række forsknings- og formidlingsinstitutioner, der på forskellig måde har beskæftiget sig med studiet af folk og kultur. Den ældre artikel er genoptrykt – nogle enkelte dog i uddrag

af pladshensyn – og følges derefter af den nutidige kommenterende refleksion over samme tema. Emnerne spænder – som kulturhistorien i øvrigt – bredt. Efter en introducerende artikel om foreningens virke fra oprettelsen til i dag, følger artikler om årbogens første årgang fra 1972. Begreber som folkeminder, folkelighed og folkekultur behandles, herefter følger artikler om nationalitet, bonderomantik og nostalgi, tekstilforskning, kropsopfattelser og sundhedsforskning, byudvikling, indvandring samt religiøsitet. Artiklerne ledsages af en gennemgående fotografisk billedkavalkade ud fra temaet »fællesskaber«, der skal illustrere folk og kultur i dag. Fotografierne er taget med stor indlevelse af fotografen Peter Friis-Nielsen. Jubilæumsbogen afrundes med en komplet fortegnelse over foreningens publikationer siden 1908.

Redaktionen vil gerne takke de medvirkende for den ildhu og det store engagement, de har lagt i opgaven, samt ph.d. Ditte Goldschmidt fra Dansk Folkemindesamling, som bl.a. har påtaget sig at indscanne og tilrette de ældre artikler, og desuden har både hun og mag. art. Alan Hjorth Rasmussen læst korrektur. Også forfattere og efterkommere til de ældre artikler takkes for velvilligt at have givet tilladelse til genoptrykningen. Det er redaktionens ønske, at læserne med denne dobbeltudgave både vil gå på opdagelse i det righoldige skatkammer, der ligger i megen af den ældre litteratur, men også få øjnene op for vigtigheden af et nutidigt og kritisk blik på forskning i og formidling af folk og kultur. God læselyst!

Redaktionen

Foreningen Danmarks Folkeminders bomærke – den skrivende nisse – tegnet af Lorenz Frøhlich (1820-1908). Tegningen var i Axel Ollriks besiddelse og er desuden brugt som ex libris i H.F. Feilbergs bogsamling. (Foto: *Dansk Folkemindesamling*)

Fælles om en sag

1. maj

Arbejderbevægelsens gamle kampdag, 1. maj, kan stadig samle mange mennesker.

1. maj 2008 var der ekstra kampstemning i Fælledparken. Det var nemlig første gang i mange år, at en landsomfattende strejke faldt sammen med kampdagen.